

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 11 stycznia 2016 r.

Pozycja 3

POSTANOWIENIE z dnia 22 października 2015 r. Sygn. akt Ts 44/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Rzepliński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej J.P. w sprawie zgodności:

- 1) art. 123 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121, ze zm.) z art. 64 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 61 § 1 w zw. z art. 59 i w zw. z art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2013 r. poz. 499, ze zm.) z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 7 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej osobiście do Trybunału Konstytucyjnego 13 lutego 2015 r., sprecyzowanej 13 kwietnia 2015 r., J.P. (dalej: skarżący) wystąpił o zbadanie zgodności art. 123 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121, ze zm.; dalej: k.c. lub Kodeks cywilny) z art. 64 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji, a także art. 61 § 1 w zw. z art. 59 i w zw. z art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2013 r. poz. 499, ze zm.; dalej: ustawa o SN) z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 7 Konstytucji.

Skargę konstytucyjną sformułowano w związku z następującą sprawą. Wyrokiem z maja 1995 r. Sąd Wojewódzki w W. (dalej: Sąd Wojewódzki w W.) zasądził od skarżącego: spłatę na rzecz jego wierzyciela 166 544,83 zł z ustawowymi odsetkami od 25 października 1992 r., 78 065,66 zł z ustawowymi odsetkami od 28 października 1992 r. oraz opłacenie kosztów postępowania wynoszących 5 347,30 zł. Dnia 30 grudnia 1995 r. sąd nadał temu wyrokowi klauzulę wykonalności. Wierzyciel skarżącego złożył u komornika wniosek o przeprowadzenie egzekucji. Postanowieniem z grudnia 1997 r. Komornik Sądowy Rewiru XIV przy Sądzie Rejonowym dla W. umorzył postępowanie egzekucyjne ze względu na bezskuteczność egzekucji. Dnia 6 grudnia 2006 r. wierzyciel skarżącego dokonał cesji wierzytelności przysługującej mu wobec skarżącego. Postanowieniem z grudnia 2007 r. Sąd Okręgowy w W. (dalej: Sąd Okręgowy w W.) nadał wyrokowi z maja 1995 r. klauzulę

wykonalności na rzecz nabywcy wierzytelności. Postanowieniem z grudnia 2007 r. Sąd Okręgowy w W. nadał klauzulę wykonalności temu postanowieniu. Dnia 18 kwietnia 2011 r. nabywca wierzytelności złożył wniosek do komornika przy Sądzie Rejonowym dla W. o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Na postanowienie z grudnia 2007 r. skarżący złożył zażalenie, które Sąd Apelacyjny w W. (dalej: Sąd Apelacyjny w W.) uwzględnił postanowieniem z grudnia 2011 r. Sąd Apelacyjny w W. uchylił zaskarżone postanowienie z 18 grudnia 2007 r., uznawszy, że postanowienie z 10 grudnia 2007 r. nie było „tytułem egzekucyjnym, któremu w danej sprawie winna zostać nadana klauzula wykonalności”, a Sąd Okręgowy w W. powinien trwale połączyć postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności z właściwym tytułem egzekucyjnym, tj. wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w W. z maja 1995 r. Jednocześnie postanowieniem z grudnia 2011 r. Sąd Apelacyjny w W. oddalił zażalenie skarżącego na postanowienie Sądu Okręgowego w W. z grudnia 2007 r.

Skarżący wystąpił przeciwko nabywcy wierzytelności z powództwem o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego. Wyrokiem z kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo skarżącego. Od tego wyroku skarżący złożył apelację, którą Sąd Apelacyjny w W. częściowo uwzględnił (wyrok z listopada 2014 r., doręczony skarżącemu 29 grudnia 2014 r.). Sąd Apelacyjny w W. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że pozbawił wykonalności wyrok Sądu Wojewódzkiego w W. z maja 1995 r. w części dotyczącej spłaty zasądzonych odsetek ustawowych za okres od 8 czerwca 1995 r. do 29 listopada 2004 r., w pozostałym zakresie oddalił apelację skarżącego, obciążając go kosztami postępowania apelacyjnego.

Skarżący wskazuje na to, że z powodu niewłaściwej interpretacji art. 123 § 1 pkt 1 k.c. dokonanej przez trzyosobowy skład Sądu Najwyższego w uchwale z 16 stycznia 2004 r. (sygn. akt III CZP 101/03, OSNC z 2005 r., nr 4, poz. 58) oraz w kolejnych orzeczeniach tego sądu wskazanych we wniesionej skardze, a także przez sądy powszechne, tj. „interpretacj[i] sprzecz[n]ej z interpretacją legalną i językową ustaloną przez Komisję Kodyfikacyjną Prawa Cywilnego, która opracowała tekst Kodeksu cywilnego uchwalony (...) w 1964 r. i obowiązującą nieprzerwanie przez 39 lat – naruszone zostało prawo do ochrony własności i praw majątkowych skarżącego gwarantowane przez art. 64 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Prawo to zostało naruszone poprzez przyzwole nie przez sąd (...) na rozszerzenie czynności przerywających dziesięcioletni okres przedawnienia roszczeń o czynność wniesienia do sądu wniosku o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, co spowodowało, iż mimo upływu 14 lat – od umorzenia pierwotnego postępowania egzekucyjnego w dniu 12 grudnia 1997 r. do złożenia kolejnego wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego (w dniu 18 kwietnia 2011 r.) (...) – skarżący nie mógł skorzystać z dobrodziejstwa przedawnienia roszczeń, czym naruszone zostało jego prawo do ochrony własności i praw majątkowych”.

Zdaniem skarżącego art. 61 § 1 w zw. z art. 59 i w zw. z art. 1 pkt 1 lit. a ustawy o SN naruszają przysługujące mu prawo do sądu – „jako prawo do rozpatrzenia sprawy przez sąd właściwy, zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji – na skutek zastosowania przez sądy orzekające w sprawie skarżącego, jako podstawy prawnej uchwały Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2004 r. (...), podjętej właśnie z obrazą art. 61 § 1 i art. 59 w zw. z art. 1 pkt 1 lit. a ustawy o SN, tj. przez sąd niewłaściwy w myśl art. 45 ust. 1 Konstytucji, tj. z obrazą art. 7 Konstytucji”. Jak podkreśla skarżący, „nie ulega wątpliwości, by trzyosobowy skład Sądu Najwyższego podejmujący uchwałę rozstrzygającą zagadnienie prawne odmiennie od wykładni zaprezentowanej przez inny trzyosobowy skład tegoż sądu, mógł mimo to zignorować naczelną fundamentalną zasadę zapewnienia jednolitości orzecznictwa sądowego oraz dyspozycję art. 59 [ustawy o SN], w myśl której w takiej sytuacji powinien rozstrzygać co najmniej skład siedmioosobowy”.

W treści skargi skarżący zawniósł nadto o wydanie przez Trybunał postanowienia o wstrzymaniu wykonania wyroku Sądu Apelacyjnego z 6 listopada 2014 r., ponieważ jego wykonanie mogłoby – w przekonaniu skarżącego – wywołać nieodwracalne skutki wiążące się z dużym uszczerbkiem dla skarżącego, a także z uwagi na ważny interes skarżącego. Skarżący zaznaczył przy tym, że „jest emerytem, obciążonym alimentami na rzecz niepełnosprawnej małżonki, wymagającej stałej rehabilitacji. Nie posiada żadnego majątku, a sytuacja taka została spowodowana bezprawnymi działaniami organów państwa (prokuratury)”.

Zarządzeniem sędziego Trybunał Konstytucyjnego z 31 marca 2015 r. skarżący został wezwany do uzupełnienia braków złożonej skargi konstytucyjnej przez sprecyzowanie, które ze wskazanych we wniesionej skardze konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego zostały naruszone przez art. 123 § 1 pkt 1 k.c., a także przez art. 61 § 1 w zw. z art. 59 i w zw. z art. 1 pkt 1 lit. a ustawy o SN, oraz dokładne określenie sposobu tego naruszenia. Skarżący został wezwany do doręczenia brakujących odpisów i kopii postanowień Sądu Okręgowego w W. z grudnia 2007 r. i z grudnia 2007 r. wraz z uzasadnieniami, a także postanowień Sądu Apelacyjnego w W. z grudnia 2011 r. i z grudnia 2011 r. wraz z uzasadnieniami.

Dnia 13 kwietnia 2015 r. skarżący złożył osobiście w Trybunale pismo zatytułowane „Wykonanie zarządzenia”, do którego dołączył brakujące odpisy i kopie orzeczeń, a także sprecyzował zarzuty skargi konstytucyjnej.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK.

2. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej jest przepis (norma prawna), na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekły ostatecznie o wolnościach lub prawach albo o obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji. Na etapie wstępnej kontroli Trybunał bada, czy skarga spełnia warunki formalne określone w art. 46-48 ustawy o TK, czy postawione w niej zarzuty nie są oczywiście bezzasadne (art. 36 ust. 3 w zw. z art. 49 ustawy o TK), a także czy nie występuje okoliczność wskazana w art. 39 ust. 1 pkt 1 lub ust. 3 ustawy o TK.

3. Skarżący twierdzi, że art. 123 § 1 pkt 1 k.c. narusza przysługujące mu prawo do ochrony własności i praw majątkowych (art. 64 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji) w zakresie, w jakim wynika z niego, że złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg przedawnienia roszczeń majątkowych. Jednocześnie zdaniem skarżącego art. 61 § 1 w zw. z art. 59 i w zw. z art. 1 pkt 1 lit. a ustawy o SN naruszają jego prawo do sądu, statutowane w art. 45 ust. 1 Konstytucji, a także zasadę określoną w art. 7 Konstytucji. Jak bowiem podkreśla, „ograniczenie w zakresie korzystania z ochrony własności i [jego] praw majątkowych (...) nie było spowodowane ustanowionymi w ustawie ograniczeniami, lecz w jednostkowej uchwale interpretacyjnej niewłaściwego, bo trzyosobowego składu Sądu Najwyższego, niemającej w dodatku na celu bezpieczeństw[a]

państwa, porząd[ku] publiczn[ego], ochron[y] środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób”.

Zgodnie z zaskarżonym art. 123 § 1 pkt 1 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

Z kolei w świetle art. 61 § 1 ustawy o SN, jeżeli skład Sądu Najwyższego uzna, że przedstawione zagadnienie wymaga wyjaśnienia, a rozbieżności – rozstrzygnięcia, podejmuje uchwałę, w przeciwnym razie odmawia jej podjęcia, a jeżeli podjęcie uchwały stało się zbędne – umarza postępowanie. Stosownie do art. 59 ustawy o SN, jeżeli Sąd Najwyższy, rozpoznając kasację lub inny środek odwoławczy, poweźmie poważne wątpliwości co do wykładni prawa, może odroczyć rozpoznanie sprawy i przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów tego sądu. Artykuł 1 pkt 1 lit. a ustawy o SN stanowi zaś, że Sąd Najwyższy jest organem władzy sądowniczej, powołanym do sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych.

4. Trybunał zwraca uwagę na to, że w świetle przytoczonego już art. 79 ust. 1 Konstytucji skarga przysługuje tylko temu, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone. Dlatego też zgodnie z art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK skarga powinna zawierać wskazanie, jakie konstytucyjne wolności lub prawa i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone. Jeśli skarga spełnia tę przesłankę, ale argumenty mające wykazać sposób naruszenia konstytucyjnych praw skarżącego są oczywiście bezzasadne, należy odmówić nadania jej dalszego biegu (art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 ustawy o TK).

Trybunał podkreśla, że choć skarżący wskazał zarówno przepis, w stosunku do którego żąda stwierdzenia niezgodności z Konstytucją, jak i konstytucyjne prawa, które w jego ocenie miały zostać naruszone, to jednak nie wykazał w sposób przekonujący, by z przywołanego przez niego konstytucyjnego wzorca kontroli wynikało prawo podmiotowe, którego ochrony domaga się w postępowaniu skargowym.

Trzeba bowiem zauważyć, że skarżący prawo do ochrony własności i innych praw majątkowych, gwarantowane w art. 64 ust. 1 Konstytucji, rozumie jako faktycznie „prawo do przedawnienia”. Jednocześnie przywołuje on utrwalone orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, wedle którego takie prawo nie jest przyznane przez ustawę zasadniczą, nie podlega zatem ochronie za pomocą skargi konstytucyjnej. Przedstawienie przez skarżącego m.in. poglądów twórców Kodeksu cywilnego, czy też części doktryny prawa cywilnego i zestawienie ich z dominującym obecnie stanowiskiem Sądu Najwyższego nie jest zatem wystarczające, aby przyznać skarżącemu ochronę skargową. Należy też zgodzić się ze skarżącym, że kwestia przedawnienia powinna być uwzględniona w ramach zasad, o których stanowi art. 2 Konstytucji. Trybunał zwraca jednak uwagę na to, że skarżący domaga się, by czynność polegająca na wystąpieniu z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności nie przerywała biegu przedawnienia roszczenia majątkowego, nie uwzględnia jednak tego, iż wierzycielowi skarżącego przysługuje prawo majątkowe, którego ochronę zabezpiecza właśnie art. 64 ust. 1 Konstytucji. Kluczowe jest więc ustalenie, że skarżący nie wskazał prawa wynikającego z art. 64 ust. 1 Konstytucji (nie jest nim prawo do przedawnienia), które miałoby być nieproporcjonalnie – w myśl przywołanego przez niego art. 31 ust. 3 Konstytucji – ograniczone przez art. 123 § 1 pkt 1 k.c. Nie można zatem mówić o ograniczeniu praw majątkowych (w tym prawa własności) skarżącego, skoro ma ono polegać na zwolnieniu skarżącego z odpowiedzialności za zaciągnięty przez niego dług.

Wobec powyższego Trybunał uznaje skargę za oczywiście bezzasadną w zakresie, w jakim dotyczy art. 123 § 1 pkt 1 k.c., co wyklucza nadanie jej dalszego biegu (art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 ustawy o TK).

5. Trybunał przypomina, że przedmiotem skargi może być tylko ten przepis, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekły ostatecznie o wolnościach lub prawach skarżącego albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Jeśli przedmiotem skargi jest przepis, który nie spełnia tego wymagania, skarga nie odpowiada warunkom określonym w art. 79 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK, co uzasadnia odmowę nadania jej dalszego biegu (art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 ustawy o TK).

Trybunał stwierdza, że sprawa skarżącego dotyczyła pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.). Powołanie się przez sąd drugiej instancji, rozstrzygający o sprawie skarżącego, na pogląd wyrażony w uchwale SN z 16 stycznia 2004 r. nie oznacza, że wydane wobec skarżącego ostateczne orzeczenie zostało oparte na zaskarżonych przepisach ustawy o SN. Zresztą podobnie zdaje się przyjmować sam skarżący, który uważa, że Sąd Najwyższy naruszył wskazane w skardze przepisy ustawy o SN. Tego typu „naruszenie” nie podlega jednak – co już pomija – kontroli w postępowaniu zainicjowanym złożeniem skargi konstytucyjnej. W sprawie skarżącego ani sąd pierwszej instancji, ani sąd drugiej instancji nie rozstrzygały ostatecznie o konstytucyjnym prawie do sądu skarżącego na podstawie przepisów ustawy o SN.

Trybunał wskazuje zatem na to, że skarga w zakresie, w jakim skarżący zakwestionował przepisy ustawy o SN, nie spełnia wymagań określonych w art. 79 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK, dlatego także w tej części należało odmówić nadania jej dalszego biegu.

W związku z odmową nadania skardze dalszego biegu, Trybunał pozostawił bez rozpoznania wnioski skarżącego o wydanie postanowienia tymczasowego.